

СЕКЦІЯ 4**ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ
ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ**

УДК 314.74

*І.А. Клочан, к.е.н., доцент**Подільського державного аграрно-технічного університету***ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В
УКРАЇНІ**

Досліджено значення людських ресурсів для добробуту України. Проаналізовано формування людських ресурсів регіонів України за рахунок природного та міграційного приросту. Проведено групування регіонів України за даними параметрами та запропоновано шляхи покращення управління формуванням людських ресурсів.

Ключові слова: *людські ресурси, природній приріст, міграція.*

Початок нового тисячоліття відзначений в Україні посиленням ролі регіональної політики як невід'ємної складової соціально-економічних перетворень, реформування системи державного управління відповідно до європейських демократичних принципів. Регулювання соціально-економічного розвитку регіонів належить до пріоритетних завдань державного управління і є одним із ключових питань у процесі становлення нової моделі соціально-орієнтованої ринкової економіки України. Економічне зростання вимагає активізації сукупного економічного, соціального, ресурсного потенціалу регіонів.

На першому місці стоїть проблема збереження людських ресурсів, оскільки саме їхні кількісні та якісні параметри впливають на розвиток регіонів. База формування людських ресурсів характеризується просторовими, історичними та демографічними особливостями. Диференціація рівня розвитку людських ресурсів регіонів визначається відмінностями демографічних тенденцій, зайнятості населення на ринку праці, освітньо-кваліфікаційного рівня трудового потенціалу, матеріального та фінансового забезпечення населення,

розвитку соціальної інфраструктури і системи забезпечення соціальними послугами [2].

Впродовж останніх років у розвитку людських ресурсів регіонів України спостерігалось зменшення чисельності населення, регіональна диференціація демографічних процесів. Протягом 2007 року чисельність населення зменшилась на 290 тис. осіб, що на 18 % менше, ніж у 2005 році. При цьому слід зауважити, що поряд з абсолютним зниженням втрат населення, покращились і якісні характеристики. Так коефіцієнт природного убутку за ці роки знизився по Україні з 7,6 до 6,2 %. Регіональні особливості відтворення людських ресурсів представлено на рисунку 1.

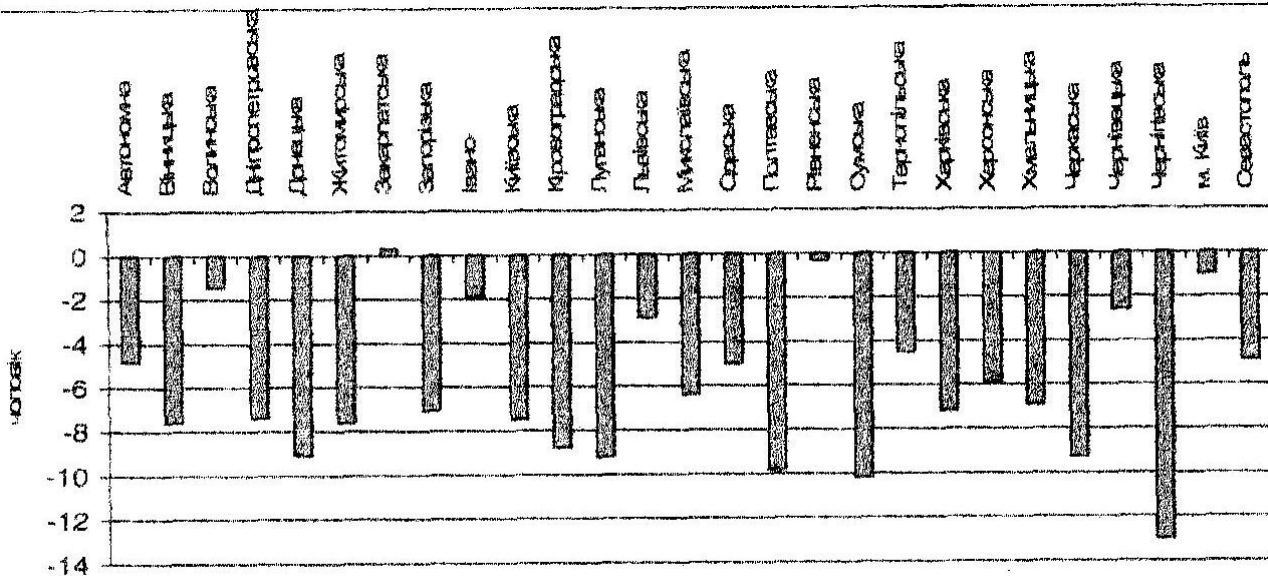

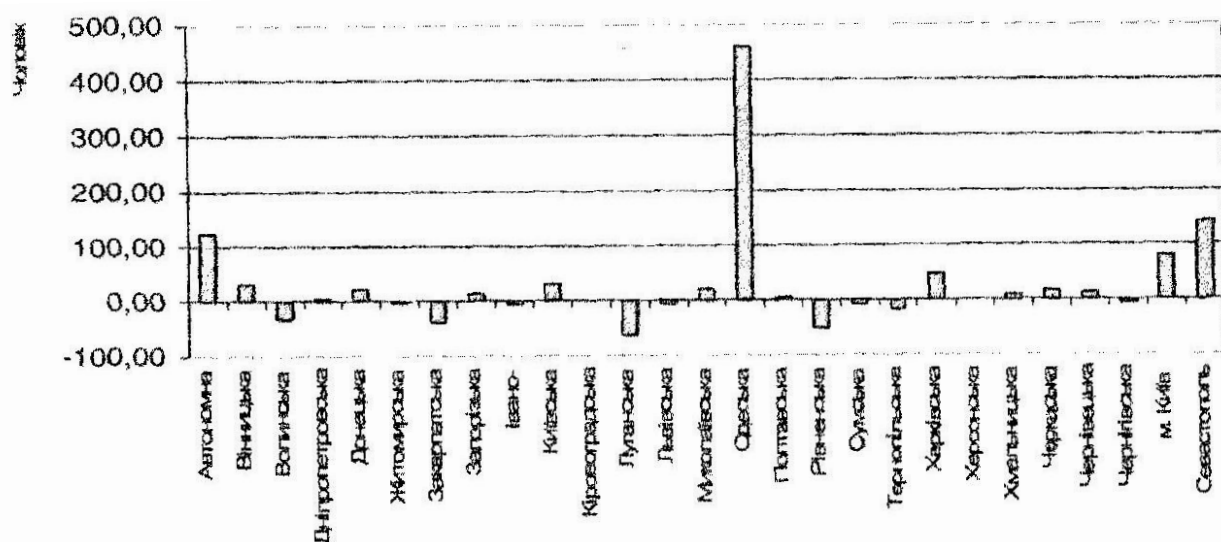
Рис. 1 Коефіцієнт природного приросту в Україні в 2007 році (на 1000 чоловік)

Як бачимо, єдиним регіоном, де є природний приріст це Закарпатська область. Досить низьким (до -3 %) є убуток в Львівській, Чернівецькій, Івано-Франківській, Волинській, Рівненській областях та місті Києві. Найвищий природний убуток є в східних областях України Донецькій, Луганській, Черкаській, Полтавській, Сумській та Чернігівській. При цьому слід зауважити, що інтенсивність народжуваності коливається по регіонах України на 65%, а інтенсивність смертності — на 86,6%.

Але крім зменшення чисельності населення за рахунок природних втрат ще є його друга складова — міграція населення. Слід відмітити, що в процесах міждержавної міграції в останні три роки спостерігається тенденція позитивного сальдо. Так в 2005 році чисельність прибулих з-за кордону перевищила вибулих на 4583 чоловіки, а вже в 2007 році — на 16838 чоловік. Регіональні особливості міграційних процесів представлено на рисунку 2.

Слід відмітити, що 11 областей мають негативне сальдо міграції, а решта позитивне. При цьому найвище від'ємне сальдо міграції є в Луганській області

(-63,8 чоловік на 100000). З графіка видно, що найвище додатне сальдо міграційного обороту має Одеська область — 458,55 чоловік на 100000 населення. Крім цього слід зауважити, що з загальної кількості емігрантів в дану область в'їжджає 26,7% населення, а вибуває лише 4,8%, тому з абсолютної величини додатного сальдо міграції 65,2 припадає на Одеську область.

На основі проведеного дослідження природного та механічного формування людських ресурсів регіонів України проведено їх групування на 4 групи, відносно позитивних та негативних тенденцій коливання показників природного та механічного руху (таблиця 1).

Таблиця 1

Групування регіонів за параметрами відтворення людських ресурсів у 2007 році

Параметри руху населення	Області України
Позитивні параметри механічного та природного руху	-
Позитивні параметри природного та негативні природного руху	Закарпатська
Позитивні параметри механічного та негативні природного руху	Кіровоградська, Дніпропетровська, Полтавська, Хмельницька, Чернівецька, Запорізька, Черкаська, Донецька, Миколаївська, Київська, Вінницька, Харківська, м. Київ, Автономна Республіка Крим, Севастополь (міська рада), Одеська
Негативні параметри механічного та природного руху	Луганська, Сумська, Чернігівська, Рівненська, Волинська, Тернопільська, Львівська, Івано-Франківська, Житомирська, Херсонська

Як видно з даної таблиці, в Україні немає жодного регіону, що мав би позитивні показники природного і механічного руху населення і лише одна область з позитивним природним, але негативним міграційним сальдо. 13 областей, Київ, Севастополь та Автономна республіка Крим мають позитивне міграційне, але негативне природне сальдо руху населення. 110 областей України мають від'ємні показники формування трудових людських ресурсів.

Дане дослідження доводить, що для реалізації програми сталого соціально-економічного розвитку України важливим є усвідомлення проблеми зміцнення людського потенціалу. Економічні та соціальні проблеми спричинили безробіття, склалася складна ситуація на ринку праці: має місце поширення нелегальної трудової діяльності, зниження інтелектуального та освітнього потенціалу, що в цілому негативно впливають на розвиток людського потенціалу.

Дослідження показало, що найгірша ситуація формування людських ресурсів має Луганська, Сумська, Чернігівська області, населення яких має коротку тривалість життя, низький рівень охоплення повною середньою освітою та високий рівень забруднення оточуючого середовища. Отже, негативний вплив соціальних факторів на людський розвиток даних регіонів є суттєвим.

Розв'язання проблем регіональної політики полягає у забезпеченні всебічного розвитку людських ресурсів на основі принципів, закладених у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року [3].

Зростання рівня розвитку людських ресурсів можна досягти, втілюючи у життя стратегічні завдання:

- I. Реалізація права людини на працю, підприємницьку діяльність, забезпечення повної зайнятості працездатного населення, створення нових робочих місць, розв'язання проблеми нераціонального використання людського потенціалу.
- II. Використання загальнодержавних і міжнародних соціальних стандартів при формуванні державного та місцевих бюджетів у галузі охорони здоров'я та соціального захисту.
- III. Забезпечення високих стандартів навчання доступного для працівників протягом усього періоду їх виробничої діяльності, поліпшення якості освіти шляхом створення систем управління якістю освітніх послуг відповідно до національних та міжнародних стандартів.
- IV. Активізацію співпраці у сфері науки і освіти, участь наукових кадрів у міжнародному співробітництві.
- V. Подолання бідності на основі зростання рівня реальних доходів та рівня життя населення регіонів.
- VI. Регулювання внутрішньорегіональної та міжрегіональної трудової міграції.
- VII. Розвиток інфраструктури охорони навколишнього середовища, покращення

умов життя населення, екологічної ситуації у регіонах.

Список використаних джерел:

1. Населення України 2007. Демографічний щорічник [Текст] / Стельмах Л.М. — Київ. — 2007. — 570 с.
2. Варналій З., Павлюк А. Актуальні проблеми регіональної політики // www.niss.gov.ua/book/2004_h
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року. Постанова КМ України від 21 липня 2006 р. № 1001. — Людські ресурси // <http://uazakon.com/big/text1090/pg1.htm>

Annotation. In the article investigational a value of human capitals is for welfare of Ukraine. Forming of human capitals of regions of Ukraine is analysed due to a natural and migratory increase. Grouping of regions of Ukraine is conducted after these parameters and the ways of improvement of management forming of human capitals are offered.

Key words: human capitals, to natural increase, migration.

УДК 631.158:331.522.4

Лучик С.Д., к. е. н., доцент;

Лучик В.Є., к. фіз.-мат. н., доцент

Подільського аграрно-технічного університету

ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СЕЛА ПІД ВПЛИВОМ АГРАРНИХ РЕФОРМ

Аналізуються наслідки аграрних перетворень на формування трудового потенціалу села в Україні.

Ключові слова: аграрна реформа, трудовий потенціал села, трудовий потенціал сільськогосподарського виробництва.

Кожна економічна реформа повинна супроводжуватись якісними змінами, підвищенням продуктивності праці та поліпшенням добробуту населення. Аграрна реформа, що здійснювалась в Україні і є складовою загальної економічної реформи, була направлена на перебудову виробничих відносин. Держава перестала бути монопольним власником землі, відбулась зміна організаційно-правових аграрних господарств. На базі колективних